

nationale ombudsman

Rapport

Terecht aangehouden door de politie?

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politie eenheid Midden-Nederland niet gegrond.

Bevindingen

De klacht

- Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren van de eenheid Midden-Nederland:
- onvoldoende objectief waren in hun onderzoek naar de melding van huiselijk geweld;
 - hem hiervoor niet hadden mogen aanhouden;
 - hem niet tijdig de cautie hebben verleend.

Wat is er gebeurd

De politie ontving 's avonds een melding. Een minderjarige jongen had gebeld met het alarmnummer van de politie. Volgens de melder sloeg zijn vader (verzoeker) de boel kort en klein. Zijn moeder had zich met de kinderen verschanst in de badkamer. Vier politieambtenaren gingen naar het adres van verzoeker. Ter plaatse aangekomen zagen zij een man en twee vrouwen voor de woning staan. Dit bleken verzoeker, de moeder en de au pair van het gezin te zijn. Twee politieambtenaren gingen met de moeder en de au pair naar binnen. De politieambtenaren spraken met de moeder (partner van verzoeker) en de elfjarige zoon. Volgens de partner van verzoeker had hij haar die avond hard geduwd. Zij vertelde dat verzoeker haar al vaker had geduwd en bij de polsen had beetgepakt. Ook zou hij meerdere keren hebben gedreigd om de kinderen en de hond iets aan te doen.

De twee andere politieambtenaren gingen met verzoeker in gesprek. Verzoeker vertelde de politieambtenaren dat hij zijn partner wel had geduwd, maar niet had geslagen. Verzoeker werd vervolgens door de politieambtenaren aangehouden op grond van mishandeling van zijn partner.

Visie van verzoeker

Verzoeker woonde samen met zijn partner en drie kinderen in de leeftijd van toen 13, 11 en 7 jaar. Sinds een maand of zeven maakte ook een Tsjechische au pair van 23 jaar deel uit van het gezin. Verzoeker had met zijn partner een paar keer een woordenwisseling gehad omdat zij een nieuwe relatie had. Bij één van die ruzies had verzoeker een klap van haar gekregen. Die bewuste avond vertelde zijn partner dat zij verder door het leven wilde met haar nieuwe vriend. Dit leidde tot een woordenwisseling tussen verzoeker en zijn partner. Verzoeker ging vervolgens even weg naar een vriend. Toen hij later op de avond (omstreeks 22:30 uur) weer terugkwam, was zijn partner naar boven gegaan. Er volgde daar weer een verhitte discussie over haar nieuwe relatie. In die discussie duwde verzoeker zijn partner op een gegeven moment van zich af om, zo stelt hij, te voorkomen dat hij weer een klap van haar zou krijgen. Hierna ging hij naar beneden. Zijn partner liet vervolgens een van de kinderen het alarmnummer 112 bellen. Na een paar minuten reed de politie met twee auto's de oprit van hun woning op. Verzoeker stond samen met zijn partner en de au pair rustig buiten. Volgens verzoeker was de situatie heel anders dan was doorgegeven bij de melding. Zijn partner zou zich volgens de melding met de kinderen hebben verschanst in de badkamer, terwijl verzoeker de boel in de woonkamer kort en klein aan het slaan was. Dit klopte volgens verzoeker niet met de werkelijkheid. In de woonkamer lag speelgoed en papier op de grond van de sinterklaasviering maar er was niets kapot of kort en klein geslagen. Ook had zijn partner aan de duw geen letsel overgehouden. Volgens verzoeker benaderden de gearriveerde politieambtenaren hem toch meteen als verdachte. De politiemedewerker die verzoeker ondervroeg, nam later de aangifte van mishandeling van zijn partner op. De au pair werd niet gehoord, wel de zoon van 11 jaar. Verzoeker werd ten overstaan van zijn partner, de au pair en zijn burens aangehouden voor mishandeling en meegenomen naar het bureau. Pas op het moment dat hij werd aangehouden, werd hem de cautie gegeven.

Verzoeker vindt dat de politieambtenaren niet objectief zijn geweest en hem niet op basis van proportionaliteit en subsidiariteit hadden mogen aanhouden. Ook was hem niet tijdig de cautie gegeven.

Hij diende over het optreden van de politieambtenaren een klacht in bij de politie.

Verklaringen van de politieambtenaren

Verklaring politieambtenaar A

Politieambtenaar A verklaarde onder meer dat de politie een melding had gekregen dat de partner van verzoeker zich met haar kinderen zou hebben opgesloten omdat verzoeker alles kort en klein zou slaan. Ter plaatse aangekomen zag hij dat er drie mensen voor de woning stonden. Dat waren verzoeker, zijn partner en nog een vrouw. Zijn collega's liepen met de twee vrouwen naar binnen. A bleef buiten bij verzoeker staan. A vertelde verzoeker van de melding. Verzoeker zei dat hij niets had vernield. Nadat A bleef doorvragen vertelde verzoeker wel dat hij zijn vrouw een duw had gegeven. Verzoeker had zijn partner niet geslagen. Een duw geven gebeurde wel vaker in een relatie, aldus verzoeker. Zijn partner zou verzoeker een paar dagen daarvoor hebben geslagen. A vond het verhaal van verzoeker een beetje warrig. Daarnaast gevraagd deelde verzoeker mee dat hij twee glazen had gedronken. Toen A de woning inliep zag hij speelgoed dat in stukken op de grond lag. Volgens de partner van verzoeker had verzoeker dit gedaan. Ook had A verzoeker in de gelegenheid gesteld aangifte te doen van de klap die verzoeker volgens zijn zeggen enkele dagen geleden van zijn partner had gekregen. Verzoeker vond dit onnodig. Pas toen verzoeker zelf vertelde dat hij zijn partner een duw had gegeven en dit was bevestigd door zijn zoon, werd verzoeker als verdachte aangemerkt en aangehouden. Bij de aanhouding was verzoeker de cautie meegedeeld. Politieambtenaar A verklaarde voor de klachtencommissie niet te hebben geweten dat de vrouw die in de tuin bij verzoeker en zijn partner stond de au pair was.

Verklaring politieambtenaar B

De partner van verzoeker verklaarde tegenover B dat verzoeker haar al langer bedreigde en dat hij wilde dat zij de woning zou verlaten. De laatste tijd was verzoeker ook fysiek geworden naar haar toe, aldus de partner. Hij zou haar al meerdere keren bij de polsen hebben gepakt en hebben geduwd. Die bewuste avond kwam verzoeker dronken thuis. Hij duwde haar hard. Eén van de kinderen had dit gezien. Ook had verzoeker volgens zijn partner de cadeautjes van de kinderen kapot gegooid. Volgens de partner had verzoeker voor die avond ook gedreigd om de kinderen en de hond wat aan te doen. Voor de klachtencommissie verklaarde B dat hij weet dat kinderen kwetsbaar zijn. Daarom had hij alleen met één kind gesproken. Omdat verzoeker inmiddels verdachte was geworden, was er ter plaatse niet een volledig onderzoek uitgevoerd.

Verklaring politieambtenaar C

Politieambtenaar C verklaarde dat zij verzoeker ter plaatse had gevraagd wat er was gebeurd. Juist omdat hetgeen wordt gemeld niet altijd overeenkomt met de situatie ter plaatse is goed uitvragen erg belangrijk. Verzoeker vertelde zelf dat hij zijn partner had geduwd. Dit werd ook door hun zoon bevestigd. Verzoeker werd daarom als verdachte beschouwd en aangehouden. Bij de aanhouding was hem de cautie meegedeeld, aldus politieambtenaar C. De aangifte van de partner werd pas opgenomen nadat verzoeker was aangehouden. Politieambtenaar C verklaarde niet te hebben geweten dat de vrouw die in de tuin bij verzoeker en zijn partner stond de au pair was. Daarom was de au pair niet gehoord.

Verklaring politieambtenaar D

Politieambtenaar D verklaarde dat hij altijd handelt naar wat een melder in eerste instantie meldt. Vervolgens wordt ter plaatse van alle aanwezige partijen het verhaal aangehoord. Dat de situatie ter plaatse iets anders is als in de melding, is voor hem geen reden tot argwaan. Gezien de feiten en de omstandigheden was er voor hem en zijn collega's voldoende aanleiding om over te gaan tot de aanhouding. Buiten de duw waren er volgens zijn verklaring ook uitingen naar de kinderen toe gedaan. D vindt dit een zeer onwenselijke situatie. Het was volgens D geen optie om verzoeker ergens anders te laten slapen. Er bestond het risico dat verzoeker terug zou komen. Dat risico wilde hij niet nemen, zeker met oog op de thuis slapende kinderen.

Reactie van de politiechef

De politiechef heeft naar aanleiding van de klacht van verzoeker advies gevraagd aan de klachtencommissie van de politie. Ook heeft de politiechef de officier van justitie om een reactie verzocht.

Advies klachtencommissie van de politie*Ten aanzien van de objectiviteit van de politieambtenaren*

De commissie was het met verzoeker eens dat de betrokken politieambtenaren bij aankomst bij de woning onvoldoende objectief waren en beter onderzoek hadden moeten doen. Hierbij overwoog de commissie dat informatie die zijn partner aan de meldkamer had gegeven niet overeenstemde met de feitelijke situatie zoals de betrokken politieambtenaren die bij de woning aantroffen. Voor de politieambtenaren had dit een signaal moeten zijn dat de 112-melding mogelijk "flink was aangedikt". Verder vond de commissie het onbegrijpelijk dat de aanwezige au pair niet was gehoord. Aangezien zij bij uitstek een onafhankelijk beeld van de situatie kon geven. De commissie adviseerde deze klacht gegrond te verklaren.

Ten aanzien van de aanhouding

Ook met betrekking tot de aanhouding was de commissie het met verzoeker eens dat hij ten onrechte was aangehouden. Hierbij overwoog de commissie dat het voor de commissie vaststond dat er spanningen waren tussen verzoeker en zijn partner. Over en weer werden er verwijten en beschuldigingen geuit. Verzoeker zou een paar dagen voor het voorval van zijn partner een klap in het gezicht hebben gekregen. Het conflict escaleerde toen verzoeker op die bewuste avond hoorde dat zij een eerdere belofte om niet verder te gaan met haar nieuwe relatie had ingetrokken. Verzoeker zou toen hij dit hoorde zijn partner een duw hebben gegeven. Naar zijn zeggen om een nieuwe klap van haar te voorkomen. In verband met deze toegenomen spanningen had de commissie er begrip voor dat de betrokken politieambtenaren een zorgmelding wilden doen, omdat een escalierend conflict tussen de ouders niet in het belang van de kinderen was. Volgens de commissie was het echter ook niet in het belang van de kinderen als de vader, verzoeker dus, werd aangehouden. Dit omdat het meenemen naar het politiebureau van een ouder ook traumatiserend voor de kinderen kan zijn. De commissie kon zich voorstellen dat tot aanhouding moest worden overgegaan als er sprake was van een zware mishandeling. Dit was echter niet het geval: de enkele duw had geen letsel tot gevolg. De commissie vroeg zich af of hier wel sprake was van mishandeling en of de aanhouding daarmee gerechtvaardigd was. De conclusie van de commissie ten aanzien van dit punt was dat de politie had kunnen worden volstaan met een zorgmelding. Daarbij kon aan beide partners worden voorgehouden dat het misschien beter was dat één van hen op vrijwillige basis ergens anders zou gaan logeren. Verder kwam de commissie tot de conclusie dat de aanhouding van verzoeker een te ingrijpende maatregel was, omdat deze volledig was gebaseerd op de eenzijdige verklaring van verzoekers toenmalige partner. De commissie adviseerde de klacht gegrond te verklaren.

Ten aanzien van de cautie

De commissie merkte op dat de betrokken politieambtenaren naar de woning van verzoeker waren gestuurd met de melding dat hij de huisraad kort en klein sloeg. Zijn vrouw zou zich met haar kinderen in de badkamer hebben opgesloten. Bij een dergelijke melding hadden de politieambtenaren kunnen weten dat verzoeker die ter plekke werd aangetroffen, later mogelijk als verdachte moest worden verhoord en dat hem daarom de cautie moest worden gegeven. Aangezien dat niet op dat moment is gebeurd, adviseerde de commissie deze klacht gegrond te verklaren.

Zienswijze hoofdofficier van justitie

De hoofdofficier van justitie vond het niet onjuist dat aan verzoeker niet de cautie was meegedeeld. Er was op het moment dat de politiemedewerkers bij het huis van verzoeker kwamen onvoldoende aanleiding om hem direct als verdachte aan te merken. Volgens de hoofdofficier was verzoeker door het niet verlenen van de cautie niet in zijn belangen geschaad. Ook omdat hij tijdens het politieverhoor in aanwezigheid van zijn advocaat erkende dat hij zijn ex-partner een duw had gegeven. De hoofdofficier merkte verder op dat zijn partner omstreeks 22:30 uur het alarmnummer 112 belde. De politie arriveerde omstreeks 22:45 uur bij de woning. Direct na aankomst werd er onderzoek gedaan waarbij met verzoeker, zijn toenmalige partner en haar elfjarige zoon werd gesproken. De politieambtenaren

konden verzoeker daarom in redelijkheid aanhouden op grond van heterdaad. De hulpofficier heeft de aanhouding getoetst en rechtmatig geacht. Voorts gaf zij aan dat het de politieambtenaren vrij stond om de aangifte ter plaatse op te nemen en dat er dus geen reden was om dat op het politiebureau te doen. Zij zag geen enkele reden om aan te nemen dat de medewerkers bij het opnemen van de aangifte niet onafhankelijk en objectief waren. Zij adviseerde ten slotte om de klachten van verzoeker ongegrond te verklaren.

Standpunt politiechef

De politiechef hechtte meer waarde aan de zienswijze van de hoofdofficier dan aan het advies van de commissie. De politiechef vond wel dat het noteren van de gegevens van de au pair en een korte reactie de objectiviteit zou hebben versterkt, maar daar stond volgens haar tegenover dat er gesproken was met de elfjarige zoon. De zoon had zichtbaar gehuild. Hij was geschrokken en bang omdat hij had gezien dat verzoeker zijn moeder een duw had gegeven.

Rapport Nationale ombudsman

Verzoeker diende een klacht in bij de Nationale ombudsman. Verzoeker klaagde erover dat de politiechef in zijn beslissing niet was ingegaan waarom hij van het advies van de Commissie voor de politiekklachten was afgeweken. De Nationale ombudsman oordeelde dat de klacht gegrond was¹.

Op verzoek van de Nationale ombudsman gaf de politiechef opnieuw een oordeel over de klachten van verzoeker met inachtneming van hetgeen door de ombudsman over de motivering was opgemerkt.

Nieuw standpunt politiechef

Ten aanzien van de objectiviteit van de politieambtenaren

De politiechef is het ermee eens dat het noteren van de reactie van de au pair de objectiviteit zou hebben verstrekt. Daar staat tegenover dat de politieambtenaren hadden gesproken met de zoon. Hij had zichtbaar gehuild. Hij had gezien dat zijn vader zijn moeder had geduwd. Hij was daar zichtbaar van geschrokken en was bang. De politiechef acht de klacht van verzoeker niet gegrond.

Ten aanzien van de aanhouding

De politiechef is van mening dat verzoeker terecht op heterdaad was aangehouden. Gezien de feiten en omstandigheden en de ter plaatse afgelegde verklaringen, was er een redelijk vermoeden van enig strafbaar tegen verzoeker. Verzoeker zou zijn vrouw hebben geduwd en werd om die grond op heterdaad aangehouden.

Ten aanzien van de cautie

De politiechef is van mening dat de politieambtenaren niet meteen bij aankomst aan verzoeker de cautie hoefden te geven. Weliswaar bestonden er bij de betrokken politieambtenaren vermoedens dat zich een ruzie had voltrokken in de woning van verzoeker. Het was echter op dat moment nog niet voldoende duidelijk dat verzoeker verdachte was van mishandeling. Dat besef was pas na de gesprekken met de vrouw en zoon van verzoeker tot de betrokken politieambtenaren doorgedrongen.

Gezien de feiten en omstandigheden was er onvoldoende grond om verzoeker vooraf als verdachte aan te merken en dus de cautie mee te delen.

Aanwijzing Huiselijk geweld²

In de Aanwijzing huiselijk geweld en eengerelateerd geweld van het Openbaar Ministerie (2010A010, in werking getreden op 1 juni 2010) wordt onder huiselijk geweld verstaan: 'geweld dat door iemand uit de huiselijk kring van het slachtoffer wordt gepleegd'.

¹ Rapport 2020/017

² Van toepassing ten tijde van deze gebeurtenis.

Huiselijk geweld kent vaak een structureel karakter en er is een hoog recidiverisico. Slachtoffers durven vaak geen aangifte te doen of denken dat politie en justitie aan een aangifte geen gevolg geven. De aanpak van huiselijk geweld is dat er zoveel mogelijk strafrechtelijk wordt ingegrepen bij meldingen van huiselijk geweld, teneinde het geweld te stoppen en herhaling te voorkomen. Het waarborgen van de veiligheid, het inschakelen van/verwijzen naar hulpverlening en de aandacht voor kinderen vormen andere belangrijke aandachtspunten.

Werkproces politie

In dit werkproces dat volgt uit de Aanwijzing Huiselijk geweld staat onder meer dat de politieambtenaren achtereenvolgens het slachtoffer, de getuigen, de betrokkenen en de pleger spreken. Daarna vormen zij zich een beeld van de situatie. Indien er geen sprake is van een strafbaar feit wordt de situatie afgehandeld conform de methodiek aanpak huiselijk geweld.

Nadere reactie verzoeker

In reactie op het verslag van bevindingen wees de gemachtigde van verzoeker erop dat de klacht van verzoeker over het op vooringenomen wijze invullen van het RIHG-formulier (Risiko- Taxatie Instrument Huiselijk Geweld) niet in het onderzoek door de Nationale ombudsman was meegenomen. De Nationale ombudsman merkt hierover op dat dit klachtonderdeel door de politiechef gegrond is verklaard. Een nader onderzoek door de Nationale ombudsman naar dit klachtonderdeel heeft geen toegevoegde waarde en is daarom in het onderzoek niet meegenomen.

Oordeel Nationale ombudsman

Beoordelingskader

De Nationale ombudsman beoordeelt het handelen van de overheid aan de hand van door hem opgestelde behoorlijkheidsnormen.

Ten aanzien van het klachtonderdeel over de objectiviteit van de politieambtenaren toetst de Nationale ombudsman het handelen van de politie aan *het vereiste van onpartijdigheid*.

De politie wekt bij de burger dat zij onpartijdig te werk gaat. Dit betekent dat de politie ook alle schijn van partijdigheid vermijdt.

Ten aanzien van de aanhouding van verzoeker toetst de Nationale ombudsman aan *het vereiste van redelijkheid*.

De politie kiest om haar doel te bereiken een middel dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit betekent dat de politie steeds een afweging moet maken of een minder zwaar middel voor het doel dat zij wil bereiken kan worden ingezet.

Ten aanzien van de cautie toetst de Nationale ombudsman aan *het vereiste van fair play*.

De politie geeft de burger de mogelijkheid om zijn procedurele kansen te benutten en zorgt daarbij voor een eerlijke gang van zaken.

Ten aanzien van de objectiviteit van de politieambtenaren

De Nationale ombudsman stelt vast dat de melding die de politie heeft ontvangen niet in overeenstemming is met de situatie die de politieambtenaren ter plaatse aantreffen. Van de politieambtenaren mocht dan ook worden verwacht dat zij reageerden op hetgeen zij aantreffen. Het lag in de rede om de betrokken partijen en eventuele getuigen te horen om zo een duidelijk beeld te krijgen van hetgeen is voorgevallen. Uit de verklaring van een van de politieambtenaren blijkt dat zij verzoeker, zijn partner en hun elfjarige zoon hebben gehoord. De au pair is niet gehoord. Het horen van de au pair had mogelijk meer inzicht kunnen opleveren in hetgeen was voorgevallen. Volgens de politieambtenaren was het hen niet bekend dat het om de au pair ging van het gezin. De Nationale ombudsman is van mening dat het horen van de au pair mogelijk extra informatie had kunnen opleveren over hetgeen er was voorgevallen. Dat de politie de au pair niet heeft gehoord, is geen grond voor de stelling van verzoeker dat de politie vooringenomen handelde.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van de aanhouding

De aanpak van huiselijk geweld heeft al jaren prioriteit binnen de politie en haar ketenpartners. Zo bestaat er de eerder genoemde Aanwijzing Huiselijk geweld en is er een werkwijze/protocol voor de politie ontwikkeld. De politie heeft bij de aanpak van huiselijk geweld een expliciete taak in de opsporing, het bieden van hulp en het stoppen van het geweld. Dit vraagt in bepaalde omstandigheden om een doortastend optreden van de politie waarbij er ruimte is voor de eigen inschatting en afweging van een situatie door de betrokken politieambtenaar. Hierbij is echter wel van belang dat in elk geval sprake moet zijn van een spoedeisende situatie, waarin een ernstig en onmiddellijk gevaar bestaat voor de veiligheid van personen of goederen.

De Nationale ombudsman merkt op dat de politie verzoeker heeft aangehouden wegens mishandeling van zijn partner. De politie is hiertoe overgegaan omdat de partner vertelde dat verzoeker haar die avond een harde duw had gegeven. Dit werd bevestigd door verzoeker. Ook hun zoon was hiervan getuige geweest. Volgens de partner van verzoeker had hij haar al vaker geduwd.

Gelet op het vorenstaande was er voldoende reden voor de politieambtenaren om verzoeker aan te houden als verdachte van mishandeling en mee te nemen naar het politiebureau

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van de cautie

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op een eerlijk proces is gewaarborgd in verdragen. Daaronder valt ook het beginsel dat niemand verplicht is of gedwongen kan worden aan zijn eigen veroordeling mee te werken. Het zwijgrecht is een uitwerking van dit beginsel.

Ingevolge artikel 29, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering (Sv) behoort voor het verhoor aan de verdachte te worden meegedeeld dat hij niet verplicht is tot antwoorden. Dit wordt wel de cautieplicht genoemd.

De Hoge Raad beschouwt als verhoor in de zin van artikel 29 Sv: 'alle vragen aan een door een opsporingsambtenaar als verdacht aangemerkt persoon betreffende diens betrokkenheid bij een geconstateerd feit'³.

De politieambtenaren zijn naar de woning van verzoeker gestuurd naar aanleiding van de melding dat hij de huisraad kort en klein sloeg. Zijn vrouw zou zich met haar kinderen in de badkamer hebben opgesloten. Ter plaatse aangekomen was de situatie anders dan de melding deed vermoeden. Het is begrijpelijk dat de politieambtenaren verzoeker en ook zijn partner nadere vragen hebben gesteld om duidelijk te krijgen wat er was voorgevallen. Op dat moment was er geen aanleiding om verzoeker de cautie te geven

Pas nadat de politieambtenaren met verzoeker en zijn partner hadden gesproken, bleek dat de partner van verzoeker hem beschuldigde haar te hebben geduwd. Op moment dat de politieambtenaren het vermoeden hadden dat verzoeker verdacht werd van mishandeling hebben zij verzoeker, conform de wet, de cautie gegeven en hem aangehouden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over het optreden van de politieambtenaren van de eenheid Midden-Nederland is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

³ HR 2 oktober 1979, NJ 1980, 243; HR 23 mei 1995, DD 95.402; HR 10 oktober 1995, DD 96.55.